

نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانشآموزان دختر دوره متوسطه دوم

The mediating role of academic enthusiasm in the relationship between the academic identity and the sense of belonging to the school of female students of the second year of high school

Somayeh Ramezani Far

Ph.D Student, Department of Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Nasrolah Erfani *

Associate Professor, Department of Psychology, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

erfani@pnu.ac.ir

Ruhollah Karimi Khoygani

Associate Professor, Department of Psychology, Police University, Tehran, Iran.

سمیه رمضانی فر

دانشجوی دکتری، گروه روانشناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

نصرالله عرفانی (نویسنده مسئول)

دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

روح الله کریمی خویگانی

دانشیار، گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه جامع علوم انتظامی، تهران، ایران.

Abstract

The present study investigates the mediating role of academic enthusiasm in the relationship between academic identity and female students' sense of belonging to the school. It is a descriptive-correlational study through the structural equation method. The statistical population included all female secondary school students in Khorramabad city in the academic year of 2022-2023 and 800 students were selected using available sampling. evaluated by the sense of belonging to school questionnaire (SBSQ, Brew et al., 2004), Academic Identity Statuses Scale (AISS, Was & Isaacson, 2008), and academic enthusiasm scale (AES, Fredricks et al., 2004). Data analysis was done by the structural equation method. the results showed the proposed research model had a good fit. The findings showed that the direct and positive effect of academic identity achievement academic identity achievement on the sense of belonging, and the direct and negative effect of academic identity diffusion on the sense of belonging, are significant. The direct effect of academic enthusiasm on the sense of belonging is significant ($P=0.001$). The direct effect of achievement, diffusion, and academic identity moratorium on academic enthusiasm is significant ($P=0.001$). The indirect effect of achievement ($P<0.001$), diffusion ($P<0.01$), foreclose ($P<0.05$), and academic identity moratorium ($P<0.001$) on sense belonging with the mediating role of academic enthusiasm is significant. Thus, academic enthusiasm plays a mediating role in the relationship between academic identity and a sense of belonging.

Keywords: Academic Enthusiasm, Academic Identity, Sense Belonging to School, Female Students.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانشآموزان دختر انجام شد. این مطالعه توصیفی-همبستگی به روش معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشآموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان خرم آباد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود که از میان آنها ۸۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس وارد مطالعه شدند. سپس با استفاده از پرسشنامه‌ی احساس تعلق به مدرسه (SBSQ)، برقی و همکاران، (۲۰۰۴)، مقیاس اشتیاق تحصیلی (AIS)، واژ و ایزاسون، (۲۰۰۸) و مقیاس اشتیاق تحصیلی (AES)، فردیکر و همکاران، (۲۰۰۴) مورد ارزیابی قرار گرفتند. تحلیل داده‌ها با روش معادلات ساختاری انجام شد. نتایج نشان داد مدل پیشنهادی پژوهش از برآنش مطلوب برخوردار بود. نتایج نشان داد هویت تحصیلی موفق با احساس تعلق به مدرسه دارای رابطه مثبت معنادار و هویت تحصیلی سردرگم با احساس تعلق به مدرسه رابطه منفی معنادار ($P=0.001$) دارد. اثر مستقیم اشتیاق تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه و همچنین هویت تحصیلی موفق، سردرگم و دیررس بر اشتیاق تحصیلی معنادار بود ($P=0.001$). اثر غیرمستقیم هویت تحصیلی موفق ($P<0.001$), سردرگم ($P<0.01$), دنباله رو و دیررس ($P<0.01$) بر احساس تعلق به مدرسه با نقش میانجی اشتیاق تحصیلی معنادار بود. به عبارت دیگر، اشتیاق تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه نقش میانجی دارد.

واژه‌های کلیدی: اشتیاق تحصیلی، هویت تحصیلی، احساس تعلق به مدرسه، دانشآموزان دختر.

مقدمه

یادگیرندگان در راستای تحقق اهداف تربیتی و آموزشی، از نقش و جایگاه ویژگی برخوردارند. توجه به این قشر از جامعه از دریچه شیوه های مؤثر آموزشی و سلامت و ارتقاء روان شناختی، اثربخشی و کارآمدی هر چه بیشتر نظام آموزشی را به دنبال دارد (یعقوبی و همکاران، ۱۴۰۱). محیط آموزشی برای یادگیرندگان از اهمیت زیادی برخوردار است؛ چرا که مدت زمان زیادی از زندگی خود را در آنجا حضور دارند (کارابابا، ۲۰۲۰). یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در یادگیری و موفقیت در آن علاقه و اشتیاق به مدرسه و احساس تعلق داشتن است. محققان بر اهمیت محیط حمایتی در مدرسه که حس مشارکت و احساس تعلق را در بین دانش آموزان تسهیل می کنند. این حس تعلق غالب در ادبیات به عنوان احساس تعلق به مدرسه^۱ تعریف می شود (کورپرشنوک^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). احساس تعلق به مدرسه بر مبنای میزان ارتباط و دلبستگی دانش آموزان به معلمان و همکلاسی ها تعریف می شود؛ نیاز روان شناختی که با پیامدهای مثبت و منفی در رفتارهای مدرساهای و تحصیلی دانش آموزان تعیین می گردد (آلن^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). در هرم نیازهای مژلو^۴، حس تعلق یکی از نیازهای انسانی است که بعد از نیازهای فیزیولوژیکی و امنیت قرار می گیرد (حسین آبادی و ناستی زایی، ۱۴۰۱). عدم وجود احساس تعلق در فرد، می تواند پیامدهای منفی همچون سلامت روان پایین، استرس، بیماری جسمی و خودکشی به دنبال داشته باشد (گین، ۲۰۲۱). حس تعلق انگیزه ای برای علاقه دانش آموزان به مدرسه است که ارزش های درونی، پیگیری اهداف و رفتارهای تحصیلی را بهبود می بخشد و به عنوان یک عمل مهم در بهبود یادگیری و ارتقاء عملکرد دانش آموزان (بلند^۵ و همکاران، ۲۰۲۴؛ وون^۶ و همکاران، ۲۰۱۸)، کمک طلبی تطبیقی (وون^۷ و همکاران، ۲۰۲۱) کاهش پرخاشگری کلامی و فیزیکی با همسالان شناخته شده که بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نیز مؤثر است (ولیدو^۸ و همکاران، ۲۰۲۱). برخورداری از احساس تعلق به مدرسه علاوه بر ایجاد محیطی سالم برای نوجوان در راستای کسب شخصیت مستقل و اجتماعی شدن، بازدههای تحصیلی مشتی نیز به دنبال دارد و مزایای متعددی برای رشد روانی اجتماعی و مسائل تحصیلی مانند انگیزه تحصیلی دانش آموزان به دنبال دارد (الزعتری و معلوف، ۱۱؛ لونگارتی^۹، ۲۰۲۰؛ آلن^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۸) عوامل مؤثر بر حس تعلق به مدرسه در دانش آموزان را به سه دسته عوامل درون فردی (ویژگی های شخصی، ثبات عاطفی، و...)، بین فردی (ارتباط با همسالان، حمایت والدین- معلمان و...) و عوامل محیطی (فعالیتهای محیطی، اینمی مدرسه و ...) معرفی نموده اند.

یکی از عوامل فردی که می تواند بر تمایل به رفتان و احساس تعلق به مدرسه مؤثر باشد هویت تحصیلی است (بابالسلام و همکاران، ۱۴۰۱). هویت تحصیلی که دارای ماهیت شناختی- اجتماعی است؛ به چهار نوع تقسیم می شود. هویت تحصیلی سردرگم^{۱۱} (فقدان جستجو و تعهد در پیگیری اهداف تحصیلی) هویت تحصیلی دیبرس^{۱۲} (تعلل در اجرای تصمیمات مربوط به ارزش های تحصیلی)، هویت تحصیلی دنباله رو^{۱۳} (تعهدات دانش آموز نسبت به ارزش ها و آرمان های تحصیلی است که از افراد مهم زندگی گرفته شده اند) و هویت تحصیلی موفق^{۱۴} (تعهد نسبت به مجموعه ای از ارزش های تحصیلی که به دنبال دوره ای از کاوشنگری شکل گرفته اند) (سکوت و هلایسی^{۱۵}، ۲۰۲۳). شکل گیری هویت تحصیلی به باورها و افکار شخص درباره نحوه درس خواندن و استفاده از راهبردهای مؤثر برای کسب موفقیت در این مسیر بستگی دارد که در صورت تحقق این امر به ایجاد توانمندی و باور مثبت نسبت به توانمندی های خود منجر می شود (رفیعی فرد و همکاران، ۱۴۰۱). نتایج پژوهش ها رابطه معنادار هویت تحصیلی را با بهزیستی مدرسه، جو و هویت مدرسه، پیوند با مدرسه (زانگ و کین^{۱۶}، ۲۰۲۳؛ یانگ^{۱۷}، ۲۰۲۳؛ باقری خلیلی و همکاران، ۲۰۲۳؛ پلرودی و عاشوری، ۱۴۰۲؛ خواجهی و همکاران، ۱۴۰۱) و همچنین نقش سبک های هویت

1 Karababa

2 sense of belonging to the school

3 Korpershoek

4 Allen

5 Maslow

6 Ginn

7 Yelland

8 Won

9 Won

10 Valido

11 El Zaatar, & Maalouf

12 Longaretti

13 Allen

14 academic identity achievement

15 academic identity moratorium

16 academic identity foreclosure

17 academic identity achievement

18 Sekoto, & Hlayisi

19 Zhang, & Qin

20 Young

را به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر احساس تعلق به مدرسه (فان^۱، ۲۰۲۳؛ گلد^۲، ۲۰۲۲؛ مرآتی و همکاران، ۱۴۰۰؛ امیدی کرکانی و عصاره، ۱۳۹۶) نشان می‌دهند.

از دیگر عوامل درون فردی مؤثر که در سال‌های اخیر پژوهشگران مختلف در حوزه تحصیلی به آن پرداخته‌اند و به عنوان عامل اساسی در رشد فردی، اجتماعی و پیشرفت تحصیلی مد نظر قرار داده اند، اشتیاق تحصیلی^۳ است (موتی-استفانیدی و ماستین^۴، ۲۰۱۳). اشتیاق به کیفیت تلاشی اشاره دارد که فرآگیر صرف فعالیتهای هدفمند آموزشی می‌کند تا به صورت مستقیم در دستیابی به نتایج مطلوب نقش داشته باشد (تاشتوش^۵ و همکاران، ۲۰۲۳)، در واقع، اشتیاق تحصیلی را سرمایه روانی دانش‌آموزان و تلاش مستقیم آنها برای یادگیری و کسب مهارت‌ها و تمایل به ارتقای سطح موفقیت‌ها می‌دانند که سبب مشارکت مؤثر در فعالیتهای مدرسه، شرکت در فعالیتهای کلاسی، سازش یافته‌گری با فرهنگ مدرسه و ارتباط مناسب با معلمان و سایر دانش‌آموزان می‌شود (جونگ و ریبو، ۲۰۲۳). اشتیاق تحصیلی دارای حیطه گسترده‌ای است که شامل تعامل فرد با محیط است. تعامل یک فراسازه است و شامل سه بعد درگیری رفتاری (مشارکت در فعالیتهای اجتماعی، تحصیلی یا سایر انواع فعالیتهای لازم برای دستیابی به نتایج تحصیلی خوب و جلوگیری از ترک تحصیل)، درگیری عاطفی (واکنش‌های عاطفی به فعالیتهای تحصیلی، همسالان، معلمان یا مدرسه) و درگیری شناختی (میزان توجه و خودتنظیمی استراتژیک صرف شده برای تسلط بر دانش دانشگاهی و شایستگی‌های تحصیلی) است (alonso-tapia^۶ و همکاران، ۲۰۲۲). نتایج پژوهش‌ها (بابالسلام و همکاران، ۱۴۰۱؛ جعفری و عبدی زرین، ۱۴۰۰؛ صاحبی کوزه‌کنان و همکاران، ۱۴۰۰؛ اینویه^۷ و همکاران، ۲۰۱۹) رابطه هویت تحصیلی با زندگی تحصیلی دانش‌آموزان را بررسی و مورد تأیید قرار داده‌اند. همچنین در پژوهش‌های گوناگون بر رابطه بین اشتیاق تحصیلی با بهزیستی مدرسه تأکید شده است (جونگ و ریبو، ۲۰۲۳؛ داتو^۸ و همکاران، ۲۰۲۱؛ پالوس^۹ و همکاران، ۲۰۱۹؛ فیوریلی^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۷؛ پوپادایا و سالملا-آرو^{۱۱} (۲۰۱۳)) نیز طی پژوهشی دریافتند اشتیاق تحصیلی بین جو کلاس درس و بهزیستی تحصیلی نقش میانجی ایفا می‌کند.

به طور کلی با توجه به مبانی نظری پژوهش و براساس نتایج تحقیقات پیشین می‌توان گفت، هویت تحصیلی و اشتیاق تحصیلی دارای اثری دوسویه بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان است که می‌توانند بصورت مستقیم و غیرمستقیم بر احساس تعلق به مدرسه نقش داشته باشند؛ از سویی عدم احساس تعلق به مدرسه به عنوان یکی از نیازهای اساسی هر فرد، از عوامل مؤثر بر سلامت روان و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان است (وون و همکاران، ۲۰۱۸) و پژوهش‌های اندکی درباره آن بویژه در داخل کشور انجام شده است؛ همچنین تاکنون پژوهشی متغیرهای مورد نظر پژوهش حاضر را در قالب یک مدل مورد بررسی قرار نداده است. بنابراین چنین پژوهشی می‌تواند موجب درک بهتر هر مکانیسم مرتبط در کنار یکدیگر شود و به شناخت و تدوین راهبردهای مناسب با کاهش عدم احساس تعلق کمک کند. نتایج پژوهش نیز می‌تواند در مدارس و آموزشگاه‌ها مورد استفاده مدیران، مربیان، معلمان و مشاوران و همچنین کلینیکها و مراکز مشاوره و روان‌شناسی مورد استفاده مشاوران تحصیلی قرار گیرد. بدین ترتیب پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان دختر انجام شد.

روش

پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی از نوع معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه مدارس دولتی شهرستان خرم‌آباد (استان لرستان) که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مشغول به تحصیل بودند به منظور تعیین حجم نمونه از قاعده اول رویکرد بارکلای^{۱۲} و همکاران (۱۹۹۵) به تعداد ۱۰ برابر تعداد شاخص‌های مدل اندازه‌گیری که دارای بیشترین شاخص در میان مدل‌های اندازه‌گیری مدل اصلی پژوهش است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۷) استفاده شد؛ که این مقدار برابر ۶۰۰ نمونه به دست آمد؛ لیکن به دلیل افزایش اعتبار درونی و بیرونی یافته‌ها در نهایت ۸۰۰ نفر گروه نمونه پژوهش را تشکیل دادند. شرکت‌کنندگان در این پژوهش به شیوه نمونه‌گیری در دسترس وارد مطالعه شدند. به این صورت که ابتدا شهرستان خرم‌آباد از نظر جغرافیایی به ۴ ناحیه شمال، جنوب، شرق و غرب در نظر گرفته شد و سپس از هر ناحیه ۵ مدرسه، و از هر مدرسه یک پایه تحصیلی به صورت تصادفی

1 Phan

2 Gold

3 academic enthusiasm

4 Motti-Stefanidi, & Masten

5 Tashtoush

6 Jung, & Ryu

7 Alonso-Tapia

8 Inouye

9 Datu

10 Palos

11 Fiorilli

12 Upadaya & Salmela-Aro

13 Barclay

نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانشآموزان دختر دوره متوسطه دوم
The mediating role of academic enthusiasm in the relationship between the academic identity and the sense of ...

انتخاب شد. سپس آدرس الکترونیکی پرسشنامه‌ها به واسطه مسئولین مدارس از طریق شبکه‌های اجتماعی و انساب و تلگرام برای دانشآموزان ارسال شد و در نهایت ۸۰۰ دانشآموز به پرسشنامه‌ها پاسخ گفتند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل دامنه سنی ۱۶-۱۸ سال، رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، برخورداری از هوش بینهنجار، عدم ابتلا به بیماری جدی جسمانی یا معلولیت جسمی، عدم وجود اختلالات روانشناختی مانند اختلال یادگیری خاص (براساس گزارش‌های موجود در پرونده تحصیلی دانشآموزان بررسی شدند) و ملاک خروج عدم تکمیل دقیق و کامل پرسشنامه‌ها بود. پرسشنامه‌ها به صورت برخط طراحی گردید و از طریق شبکه‌های اجتماعی بواسطه مسئولین مدارس در دسترس دانشآموزان قرار گرفت. به منظور رعایت اخلاق پژوهش دستورالعمل پاسخگویی به پرسشنامه‌ها و اهداف پژوهش برای شرکت‌کنندگان ارائه شد و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات فقط در راستای اهداف پژوهش و بدون ذکر مشخصات هویتی استفاده خواهد شد. همچنین فرم رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش را تکمیل کردند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرمافزار SPSS نسخه ۲۳ و همچنین جهت انجام معادلات ساختاری از نرمافزار Smart PLS نسخه ۴ استفاده شد.

ابزار سنجش

پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه^۱ (SBSQ): این پرسشنامه توسط بری^۲ و همکاران (۲۰۰۴) ساخته شده است. شامل ۲۷ سؤال و ۶ مؤلفه (حمایت معلم، مشارکت در اجتماع، احساس رعایت عدالت و احترام در مدرسه، احساس مثبت به مدرسه، تعلق فرد به مدرسه و مشارکت علمی) می‌باشد. پاسخگویی به جملات به صورت ۴ گزینه‌ای طیف لیکرت (کاملاً موفق=۱ تا کاملاً مخالف=۴) تنظیم شده است. نادیروا و برگ^۳ (۲۰۱۴) روابی و اگرایی پرسشنامه را با متغیر افت تحصیلی ۰/۵۷ و معنی دار در سطح ۰/۰ گزارش کردند (رضایی و همکاران، ۱۴۰۱). بری و همکاران (۲۰۰۵) ضریب پایابی پرسشنامه را با روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۷۵ و برای مؤلفه‌های احساس تعلق به همسالان، حمایت معلم، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه، مشارکت کردن در جامعه، احساس مثبت به مدرسه و مشارکت علمی به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۵، ۰/۸۹، ۰/۸۴ و ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. مکیان و کلانتر کوش (۱۳۹۴) روابی و اگرای پرسشنامه را با مقیاس فرسودگی تحصیلی^۴ سالملا-آرو^۵ و همکاران (۲۰۰۵) ۰/۵۶-۰/۵۶ و روابی همگرا با آزمون انگیزش پیشرفت هرمنس^۶ ۰/۰ گزارش کردند، همچنین پایابی با روش ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۸ گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز پایابی با روش آلفای کرونباخ برای زیر مؤلفه‌ها احساس تعلق به مدرسه ۰/۷۳، حمایت معلم ۰/۹۴، احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه ۰/۸۶، مشارکت کردن در جامعه ۰/۸۷، احساس مثبت به مدرسه ۰/۴۸ و مشارکت علمی ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسشنامه‌ی هویت تحصیلی^۷ (AISS): این پرسشنامه توسط واژ و ایزاکسون^۸ (۲۰۰۸) تنظیم شده و شامل ۴۰ ماده و چهار خرده مقیاس می‌باشد؛ که هر خرده مقیاس شامل ۱۰ ماده است. پاسخگویی به ماده‌ها برروی یک طیف پنج درجه‌ای لیکرت از (کاملاً مخالف=۱ تا کاملاً موفق=۵) در جنبه‌نی شده است. بنابراین حداقل و حداکثر نمره در این پرسشنامه ۴۰ تا ۲۰۰ می‌باشد و نمره بین ۴۰ تا ۶۶ بین ۶۶ تا ۱۳۳ بیانگر حد متوسط و نمره بالاتر از ۱۳۳ بیانگر حد بالایی از هویت تحصیلی است. واژ و ایزاکسون (۲۰۰۸) روابی همگرا با پرسشنامه سیکهای هویت (برزونسکی، ۱۹۸۹) برای هویت موفق ۰/۸۵، سردرگم ۰/۸۵، دیررس ۰/۸۱، دنباله‌رو ۰/۸۴؛ همسانی درونی پرسشنامه را به روش ضریب آلفای کرونباخ برای هریک از خرده مقیاس‌های دیررس، دنباله‌رو، سردرگم و موفق، به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۷۷، ۰/۷۶ و ۰/۷۶ می‌باشد (واژ و همکاران، ۲۰۰۹). حجازی و همکاران (۱۳۹۰) در بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه، روابی و اگرایی سیکهای هویت تحصیلی نسبت به یکدیگر بررسی و بین هویت موفق با سردرگم (-۰/۴۹) و دیررس (-۰/۳۶) و همچنین هویت دنباله‌رو با سردرگم (-۰/۲۸) و دیررس (۰/۲۳) را تعیین کردند. همچنین روابی همگرایی بین هویت موفق و دنباله‌رو (۰/۶۰) و بین دیررس و سردرگم (۰/۶۴) همبستگی مثبت معنادار (۰/۰/۰) گزارش شده است. همچنین روابی همگرا پرسشنامه هویت تحصیلی موفق (۰/۵۸)، سردرگم (۰/۵۲) و دیررس (۰/۳۸) با تعهد هویت (۰/۰/۱)؛ و هویت تحصیلی دنباله‌رو (۰/۰/۵، ۰/۰/۴) گزارش کردند. پایابی پرسشنامه را نیز با روش بازآزمایی به فاصله دو هفته برای حجم نمونه ۲۸ نفر، برای هویت تحصیلی موفق ۰/۷۴، سردرگم ۰/۸۳، دیررس ۰/۷۸ و دنباله‌رو ۰/۰ و با روش آلفای کرونباخ برای حجم نمونه ۴۵۰ نفر به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۳، ۰/۷۵ و ۰/۵۱ گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ برای زیر مقیاس‌های هویت سردرگم، دیررس، دنباله‌رو، موفق به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۹۱، ۰/۹۴ و ۰/۹۶ به دست آمد.

1 sense of belonging to school questionnaire (SBSQ)

2 Brew

3 Nadirova, & Burger

4 School burnout inventory (SBI)

5 Salmea-Aro

6 Hermans Achievement Motivation Test

7 Academic Identity Statuses Scale (AISS)

8 Was, & Isaacson

مقیاس اشتیاق تحصیلی^۱ (AES): این مقیاس به وسیله فردریکز^۲ و همکاران (۲۰۰۴) ساخته شده و شامل ۱۵ گویه می‌باشد که سه خرده مقیاس رفتاری، عاطفی و شناختی را اندازه‌گیری می‌کند. پاسخ به گویه‌ها به صورت ۵ گزینه‌ای طیف لیکرت (هر گز=۱ تا تمام اوقات=۵) تنظیم شده است؛ گویه‌های شماره ۲، ۴، ۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. بنابراین دامنه نمره در این مقیاس ۱۵-۷۵ می‌باشد و نمره بین ۱۵ تا ۲۵ اشتیاق تحصیلی پایین، ۲۵ تا ۵۰ اشتیاق تحصیلی متوسط و نمره بالاتر از ۵۰-۷۵ اشتیاق تحصیلی بالا را نشان می‌دهد. فردریکز و همکاران (۲۰۰۴) روایی این مقیاس را به روش همگرا با عملکرد تحصیلی ۰/۶۷ و ضریب پایایی را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش کردند. روایی محتوای در پژوهش عباسی و همکاران (۱۳۹۴) ۰/۸۹ گزارش شده است. باقی و همکاران (۱۳۹۸) پایایی پرسشنامه را با روش‌های دوینیمه کردن ۰/۶۶، فرم مواري ۰/۵۸ و با روش آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس رفتاری ۰/۵۸، عاطفی ۰/۷۰، شناختی ۰/۷۲ و برای کل مقیاس ۰/۷۹ گزارش کردند. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ مقیاس برای خرده مقیاس رفتاری ۰/۷۵، عاطفی ۰/۸۲ و شناختی ۰/۹۰ به دست آمد.

یافته‌ها

در این پژوهش حجم نمونه ۸۰۰ نفر از دانشآموزان دختر دوره دوم متوسطه مورد بررسی قرار گرفتند. میانگین و انحراف‌معیار سنی دانشآموزان گروه نمونه ۰/۷ ۱۷/۱± بود. ۱۶۵ نفر (۲۰/۶ درصد) دانشآموزان پایه دهم، ۳۲۲ نفر (۴۰/۳ درصد) پایه یازدهم و ۳۱۳ نفر (۳۹/۱ درصد) پایه دوازدهم بودند. همچنین ۲۴۲ نفر (۳۰/۳ درصد) در رشته علوم انسانی، ۳۴۴ نفر (۴۳ درصد) در رشته علوم تجربی و ۲۱۴ نفر (۲۶/۸) نفر در رشته ریاضی فیزیک مشغول به تحصیل بودند.

ماتریس همبستگی و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. ماتریس همبستگی و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

کشیدگی	کجی	انحراف استاندارد	میانگین	۶	۵	۴	۳	۲	۱	هویت تحصیلی سردرگم
۰/۱۱	۰/۵۴	۸/۸۱	۲۵/۵۴						۱	هویت تحصیلی سردرگم
۰/۶۳	۰/۳۲	۹/۵۶	۲۷/۷۷					۱	۰/۸۲**	هویت تحصیلی دیررس
-۰/۱۲	-۰/۵۸	۳۷/۸۱	۳۵/۸				۱	-۰/۱۶**	-۰/۲۴**	هویت تحصیلی دنباله‌رو
-۱/۱۵	-۱/۱۳	۸/۷۹	۳۷/۴۰			۱	۰/۷۱**	-۰/۴۱**	-۰/۵۲**	هویت تحصیلی موفق
۰/۲۲	-۰/۴۴	۱۱/۳۱	۴۹/۱۶	۱	۰/۶۹**	۰/۴۸**	-۰/۵۴**	-۰/۶۰**		اشتیاق تحصیلی
۱/۱۷	-۱/۰۲	۱۶/۶۸	۷۸/۲۸	۱	۰/۷۶**	۰/۷۲**	۰/۴۹**	-۰/۵۳**	-۰/۶۴**	احساس تعلق به مدرسه

P<۰/۰۱**

با توجه به یافته‌های جدول ۱ می‌توان گفت که بین متغیرهای مدل رابطه همبستگی معناداری وجود دارد (P<۰/۰۱**). برای مثال رابطه بین سبک هویت دیررس با احساس تعلق به مدرسه مثبت و رابطه بین اشتیاق تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه همبستگی معناداری در سطح ۰/۱ وجود دارد. همچنین شاخص‌های میانگین و انحراف‌معیار جهت بررسی مفروضه نرمالیتی متغیرها نشان دهنده پراکندگی مناسب داده‌ها و شاخص‌های کجی و کشیدگی نشان دهنده توزیع نرمال داده‌ها هستند.

اولین معیار جهت بررسی برازش مدل درونی، بررسی هم خطی متغیرها است؛ که به این منظور از شاخص تحمل و عامل تورم واریانس (VIF) استفاده می‌شود. سطح تحمل کمتر از ۰/۲ (VIF بالاتر از ۵) نشان دهنده هم خطی بین متغیرها است. با توجه به یافته‌های به دست آمده برای متغیر هویت تحصیلی، آماره تحمل (و عامل تورم واریانس) به ترتیب هویت تحصیلی سردرگم ۰/۲۸، هویت تحصیلی دیررس ۰/۳۱، هویت تحصیلی دنباله‌رو ۰/۴۷ و ۰/۱۵ (هویت تحصیلی موفق ۰/۲۸ (۳/۵۶) و متغیر اشتیاق تحصیلی ۰/۵۴ (۱/۸۴)) به دست آمد که نشان می‌دهند پدیده هم خطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است.

به منظور بررسی مدل ساختاری از معیار NFI (شاخص برازش هنجارشده)، Q^2 (شاخص اعتبار افزونگی)، R^2 (ضریب تعیین) و SRMR (ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد) استفاده شد.

1 Academic Enthusiasm Scale (AES)

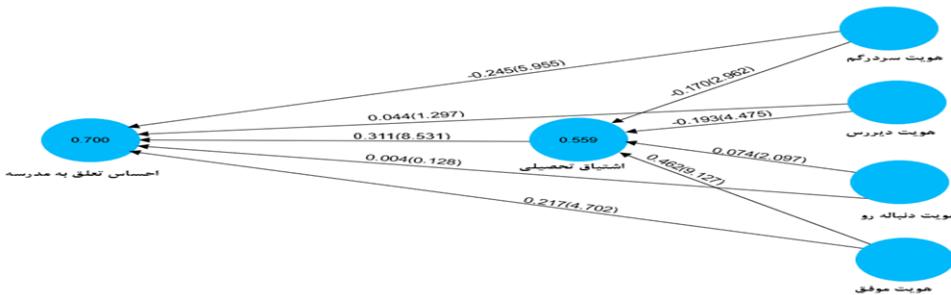
2 Fredricks

نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه همیت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم
The mediating role of academic enthusiasm in the relationship between the academic identity and the sense of ...

جدول ۲. شاخص‌های برازش مدل پژوهش

شاخص برازش هنجرشده (NFI)	شاخص اعتبار افزونگی (Q^2)	ضریب تعیین (R^2)	احساس تعلق به مدرسه
.۹۳	.۳۲	.۷۰	احساس تعلق به مدرسه
$NFI > 0.90$	$Q^2 = Q^2 > 0.02$ متوجه	$R^2 > 0.19$	حد قابل قبول
	$Q^2 > 0.35$ خوب		

همانطور که در جدول ۲ قابل ملاحظه است، شاخص ضریب تعیین (R^2)، شاخص اعتبار افزونگی (Q^2) و شاخص برازش هنجرشده (NFI) نشان می‌دهد مدل مفهومی پژوهش دارای برازش نسبتاً مناسبی برخوردار است.

شکل ۱. مدل برازش یافته پیش‌بینی احساس تعلق به مدرسه ضرایب تأثیر استاندارد (مقادیر t)

شکل ۱ مدل ساختاری متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. در این مدل سبکهای هویت تحصیلی به عنوان متغیر برونزا می‌باشند که اثر مستقیم و غیرمستقیم آن به واسطه اشتیاق تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه به عنوان متغیر درونزا بررسی شده است. در جدول ۳ نتایج بررسی اثرات مستقیم متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۳. برآوردهای ضرایب اثرات مستقیم

نتیجه	P-Value	t-Value	ضریب غیراستاندارد	ضریب مسیر	مسیر
تأیید فرضیه	.۰۰۰۱	۹/۱۳	.۰/۰۵۱	.۰/۴۶	هویت تحصیلی موفق ← اشتیاق تحصیلی
تأیید فرضیه	.۰۰۰۱	۴/۷۰	.۰/۰۴۶	.۰/۰۲۲	هویت تحصیلی موفق ← احساس تعلق به مدرسه
تأیید فرضیه	.۰۰۰۳	-۲/۹۶	.۰/۰۵۷	-.۰/۱۷	هویت تحصیلی سردرگم ← اشتیاق تحصیلی
تأیید فرضیه	.۰۰۰۱	-۵/۹۵	.۰/۰۴۱	-.۰/۲۴	هویت تحصیلی سردرگم ← احساس تعلق به مدرسه
تأیید فرضیه	.۰/۰۳۶	۲/۱۰	.۰/۰۳۵	.۰/۰۷	هویت تحصیلی دنباله رو ← اشتیاق تحصیلی
رد فرضیه	.۰/۸۹۸	.۰/۱۳	.۰/۰۳۰	.۰/۰۱	هویت تحصیلی دنباله رو ← احساس تعلق به مدرسه
تأیید فرضیه	.۰۰۰۱	-۴/۴۷	.۰/۰۴۳	-.۰/۱۹	هویت تحصیلی دیررس ← اشتیاق تحصیلی
رد فرضیه	.۰/۱۹۵	۱/۳۰	.۰/۰۳۴	.۰/۰۴	هویت تحصیلی دیررس ← احساس تعلق به مدرسه
تأیید فرضیه	.۰۰۰۱	۸/۵۳	.۰/۰۳۶	.۰/۰۳۱	اشتیاق تحصیلی ← احساس تعلق به مدرسه

با توجه به یافته‌های جدول ۳، اثر مستقیم هویت تحصیلی موفق ($\beta=0.22$, $t=4.70$, $P<0.001$) با احساس تعلق به مدرسه مثبت و معنادار است. اثر مستقیم هویت تحصیلی سردرگم ($\beta=-0.24$, $t=-5.95$, $P<0.001$) با احساس تعلق به مدرسه منفی و معنادار است. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهند اثر مستقیم هویت تحصیلی دنباله رو ($\beta=0.13$, $t=1.30$, $P>0.05$) و هویت تحصیلی دیررس ($\beta=0.04$, $t=0.30$, $P>0.05$) با احساس تعلق به مدرسه معنادار نیست.

جدول ۴. برآوردهای ضرایب اثرات غیرمستقیم مدل نهایی احساس تعلق به مدرسه با استفاده از روش بوت استرپ

P-Value	t-Value	حدبلا	حدپایین	خطای استاندارد	ضریب مسیر	مسیر
۰/۰۰۱	۵/۶۸۹	۰/۱۹۴	۰/۰۹۵	۰/۰۲۵	۰/۱۴۴	هویت تحصیلی موفق ← اشتیاق تحصیلی ← احساس تعلق به مدرسه
۰/۰۰۴	-۲/۹۱۲	-۰/۰۱۸	-۰/۰۹۰	۰/۰۱۸	-۰/۰۵۳	هویت تحصیلی سردگم ← اشتیاق تحصیلی ← احساس تعلق به مدرسه
۰/۰۳۸	۲/۰۷۴	۰/۰۴۵	۰/۰۰۲	۰/۰۱۱	۰/۰۲۳	هویت تحصیلی دنباله‌رو ← اشتیاق تحصیلی ← احساس تعلق به مدرسه
۰/۰۰۱	-۴/۰۷۱	-۰/۰۳۳	-۰/۰۹۱	۰/۰۱۵	-۰/۰۶۰	هویت تحصیلی دیررس ← اشتیاق تحصیلی ← احساس تعلق به مدرسه

با توجه به یافته‌های جدول ۴، اثرغیرمستقیم سبکهای هویت تحصیلی موفق ($\beta = 0/144$, $P < 0/001$)، $\beta = 5/689$, $P < 0/001$)، و دنباله‌رو ($\beta = 0/023$, $P < 0/001$) از طریق اشتیاق تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه ثابت و معنی دار است. همچنین اثرغیرمستقیم هویت تحصیلی سردگم ($\beta = -0/053$, $P < 0/004$)، و هویت تحصیلی دیررس ($\beta = -0/060$, $P < 0/001$)، و هویت تحصیلی دنباله‌رو ($\beta = -0/071$, $P < 0/012$) از طریق اشتیاق تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه منفی و معنادار است؛ و می‌توان گفت که سبکهای هویت تحصیلی از طریق اشتیاق تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه در دانشآموزان نقش میانجی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانشآموزان دختر متوسطه دوم انجام شد. یافته نخست پژوهش نشان داد اثر مستقیم و مثبت هویت موفق بر احساس تعلق به مدرسه نشانه آن است که هر اندازه دانشآموزان از هویت تحصیلی موفق برخوردار باشند به همان اندازه احساس تعلق به مدرسه در آنان افزایش خواهد داشت. همچنین رابطه منفی هویت تحصیلی سردگم بر احساس تعلق به مدرسه نشانه آن است که به هر اندازه هویت تحصیلی سردگم در دانشآموز بالا باشد احساس تعلق به مدرسه در وی پایین است. این یافته با نتایج پژوهش مرآتی و همکاران (۱۴۰۰)، امیدی کرکانی و عصاره (۱۳۹۶) همسو بود. در تبیین احتمالی این یافته‌ها می‌توان گفت هویت تحصیلی بازتابی از انواع شایستگی، خودنمختاری، هدفمندی، باورهای کارآمدی و تحریبه هیجانات راچی است که نوجوان در کلاس درس با همسالان و معلمان خود دارند؛ و مشخصه آن چگونه عمل کردن در عرصه‌های تحصیلی است. دانشآموزان دارای هویت تحصیلی موفق از طریق یک انتخاب خودگردان و یکپارچه، به مجموعه‌ای از ارزش‌ها، نقش‌ها، اهداف تحصیلی تعهد دارند و دلایل یک هویت خودساخته هستند و کمتر تحت تأثیر افراد دیگر قرار دارند و میزان خود نظراتی در آنها بالا است؛ اهداف روش تحصیلی برای خود انتخاب می‌کنند، نسبت به تحصیل تعهد دارند، انگیزه‌ی بالایی برای تکمیل تکالیف درسی پرچالش دارند. همچنین مسئولیت‌پذیری بالا، نظم و اراده‌ی بالایی دارند، نسبت به موضوعات یادگیری مسئول‌اند و از این امر احساس رضایت می‌کنند، در مواجهه با چالش و عملکرد ضعیف در آزمون، سعی در مواجهه و بررسی و حل آن دارند، مدرسه یکی از مهمترین اولویت‌های زندگی‌شان است بدین ترتیب به احتمال زیاد سطح بالایی از احساس تعلق را از خود بروز می‌دهند (جعفری و عبدی زرین، ۱۴۰۰). افراد با هویت تحصیلی سردگم به علت عدم کنکاش و بی‌تعهدی نسبت به اهداف و ارزش‌های تحصیلی و آموزشی از پرداختن به مسائل آموزشی و تحصیلی اجتناب می‌کنند، در تصمیم‌گیری‌ها از راهبردهای نامناسب بهانه‌تراشی و توجیه‌گری استفاده می‌کنند، احساس خودپنداره‌ی پایین و خودتنظیمی ناقص را دارند (سکوت و هلایسی، ۲۰۲۳) که زمینه‌های احساس تعلق پایین را فراهم می‌سازد.

یافته دیگر پژوهش نشان داد اثر مستقیم اشتیاق تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه معنادار بود. به عبارت دیگر، بالا بودن اشتیاق تحصیلی در دانشآموزان، افزایش احساس تعلق به مدرسه را در آنان به همراه دارد. این یافته پژوهش با یافته‌های داتو و همکاران (۲۰۱۱)، پالوس و همکاران (۲۰۲۱)، فیوریلی و همکاران (۲۰۱۷) و پوپادایا و سالملا-آرو (۲۰۱۳) همسو بود. در تبیین این یافته پژوهشی می‌توان گفت اشتیاق تحصیلی به عنوان یک ساختار انگیزشی منعکس کننده تعهد یادگیرنده نسبت به تحصیل است که بر سایر عملکردهای تحصیلی تأثیر می‌گذارد (ما و بنت، ۲۰۲۱). اشتیاق تحصیلی بالا موجب توجه و تمرکز بیشتر بر مطالب آموزشی، تلاش بیشتر، لذت بیشتر از انجام وظایف تحصیلی می‌شود و اجتناب فرد یادگیرنده را از انجام رفتارهای ناسازگارانه و نامطلوب اجتماعی به همراه دارد (داتو و کینگ، ۲۰۱۸). اشتیاق تحصیلی آگاهی یادگیرنده‌گان به مدرسه را افزایش داده، تلاش اثربری آنها را به یادگیری تقویت می‌کند و به آنان اجازه می‌دهد تا فرایندهای مختلف یادگیری و آینده خود را بررسی نموده و موجب بهبود نتایج تحصیلی می‌شود (جیانگ و دونگ، ۲۰۲۰). در نتیجه این فرایند دانشآموزان با اشتیاق در فعالیت‌های کلاسی فعالیت و مشارکت می‌کنند، نسبت به یادگیری از خود علاقه و انگیزه‌ی بالا نشان می‌دهند، خود را متعهد

نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانشآموزان دختر دوره متوسطه دوم
The mediating role of academic enthusiasm in the relationship between the academic identity and the sense of ...

به رعایت قوانین و مقررات مدرسه می‌دانند و انگیزه بالایی برای رسیدن به اهداف مدرسه دارند؛ همچنین کیفیت ارتباط و حس همبستگی‌شان با معلمان افزایش می‌یابد (لی و هاگ^۱، ۲۰۲۱) و در نتیجه احساس پذیرش، احترام و حمایت و بطور کلی احساس تعلق به مدرسه در دانشآموز افزایش می‌یابد (جاگ و دونگ، ۲۰۲۰). در این راستا حکیم و طالع پسند (۲۰۱۸) می‌نویسد افرادی که در انجام تکالیف خود مشارکت دارند، در حقیقت به لحاظ فیزیکی در گیر وظایفشان هستند؛ از نظر شناختی سیار هوشیارند و بیشتر با دیگران در تعاملند؛ و این مشارکت منجر به افزایش رضایت و ارزش‌گذاری مدرسه و در نتیجه احساس تعلق به مدرسه می‌شود.

همچنین یافته دیگر حاکی از آن بود که اثر مستقیم هویت تحصیلی بر اشتیاق تحصیلی معنادار است. این یافته با نتایج پژوهش بابالسلام و همکاران (۱۴۰۱)، جعفری و عبدی زرین (۰۰۱۴)، صاحبی کوزه‌کنان و همکاران (۰۰۱۴) و اینویه^۲ و همکاران (۱۹۰۴) همسو بود. در تبیین این یافته پژوهشی می‌توان گفت از نظر گراهام و اندرسون^۳ (۰۰۲۰۱۸) هویت تحصیلی را مهمترین عامل در عملکرد تحصیلی و انگیزه پیشرفت می‌دانند و در صورت وجود چنین هویتی در فرد نوعی احساس تعلق و اشتیاق و رغبت در جنبه‌های مختلف تحصیلی به وجود می‌آید. افراد دارای هویت تحصیلی موفق وقت خود را طوری تنظیم می‌کنند که فرصلت مطالعه و انجام تکالیف خود را داشته باشند به عبارت دیگر این افراد نوعی خودتنظیمی یادگیری دارند یعنی از مهارت‌های فراشناختی و انگیزشی برای رسیدن به اهداف خود استفاده می‌کنند (ترک‌زاده آرانی و همکاران، ۱۴۰۲). به طور کلی این افراد از لحاظ روانی، سازگاری خوبی دارند و با مسائل به نحو مناسب و شایسته‌ای کنار می‌آیند. آنها کارآمدی شخصی بالایی دارند و اضطراب‌شان پایین است. همچنین آنها افرادی منسجم، سختکوش، با عزت نفس بالا، خودآگاه، دارای منبع کنترل درونی و قدرت حل مسئله هستند و با توجه به این ویژگی‌ها نسبت به آینده امیدوار هستند، به توانایی‌های خود اعتماد دارند (نگرو-سابتیریکا^۴ و همکاران، ۲۰۲۳). در نتیجه با هدفمندی و خودنظارتی بالا اشتیاق تحصیلی بیشتری دنباله‌رو نیز بیانگر تعهد دانشآموز و همکاران، با هویت بازیگری دارند (ترک‌زاده آرانی و همکاران، ۱۴۰۲). در وضعیت‌های هویت دیررس و سردرگم، افراد فاقد اهداف تحصیلی گرفته شده است. به طور مثال، کسب نمرات بالا برای فرد محسوب می‌شود. به عبارت دیگر چون دوست دارد پدر و مادرش به وجود او افتخار کنند یا تمایل و خواست خانواده دلیل تمهیمی برای اشتیاق به تحصیل فرد محسوب می‌شود. فرد دارای هویت دنباله‌رو در پی کسب موقوفیت است برای همین منظور برای خود هدف تعیین می‌کند و از راهبردهای یادگیری برای رسیدن به هدف و موقوفیت خود استفاده می‌کند (ترک‌زاده آرانی و همکاران، ۱۴۰۲). در وضعیت‌های هویت دیررس و سردرگم، افراد فاقد اهداف تحصیلی ثابت و روشن هستند. دانشآموزان با هویت تحصیلی سردرگم، در رابطه با دنبال کردن تحصیلات و اشتیاق تحصیلی دچار فقدان تعهد و اکتشاف هستند. دانشآموزانی با اهداف تحصیلی تنظیم نشده، بی‌تفاوت نسبت به نمرات و فاقد اولویت‌های تحصیلی هستند (اردم^۵، ۲۰۲۳).

یافته پایانی پژوهش نشان داد اثر غیرمستقیم هویت تحصیلی بر احساس تعلق به مدرسه با نقش میانجی اشتیاق تحصیلی معنادار است. به عبارت دیگر، اشتیاق تحصیلی در رابطه بین هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه نقش میانجی دارد. این یافته با نتایج پژوهش داتو و همکاران (۲۰۲۱)، پالوس و همکاران (۱۹۰۴)، پوپادایا و سالملا-آرو (۱۳۰۰) همسو بود. یافته فوق را می‌توان چنین تبیین نمود که اشتیاق تعهد یا سرمایه‌گذاری فرآگیر در رابطه با فعالیت‌های یادگیری است و چیزی بیش از یک وضعیت هیجانی گذرا و خاص است و به یک حالت پایانی سرایت کننده و هیجانی-شناختی اشاره دارد که روی یک موضوع، واقعه یا رفتاری خاص متمرکز می‌شود (تاشتوش^۶ و همکاران، ۲۰۲۳). در دانشآموزان با اشتیاق تحصیلی انرژی فراوانی برای انجام تکالیف درسی داشته، هنگام مطالعه احساس غرور می‌کنند و آنچنان مجدوب مطالعه و یادگیری می‌شوند که زمان را فراموش می‌کنند. در نتیجه احساس موقوفیت و رضایت بیشتری از مدرسه و تحصیل دارند و در مقابل مشکلات تحصیلی روزمره، پایسنهتر هستند (میخک و مرادی، ۱۴۰۱) در کنار اشتیاق، هویت تحصیلی از جمله مفاهیمی است که مدرسه در شکل‌گیری آن مؤثر است و به دلیل تأثیرگذاری بر زندگی نوجوان و تعریف آنان از خود، به عنوان یک عنصر مهم شناخته می‌شود. همان‌گی میان نیازها و انتظارات نوجوان با ویژگی‌های مدرسه می‌تواند به گسترش حوزه دانش مرتبط با خود نوجوان کمک کند (یانگ^۷، ۲۰۲۳). بدین ترتیب دانشآموزان دارای هویت تحصیلی می‌توانند به واسطه اشتیاق تحصیلی و همچنین استفاده از مهارت‌های تحصیلی گوناگون، نگرش مثبت‌تری نسبت به تحصیلی و احساس تعلق بیشتر به مدرسه داشته باشند.

در مجموع از یافته‌های این مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که سبک‌های هویت نقش مؤثری بر احساس تعلق به مدرسه در دانشآموزان دارد؛ همچنین سبک‌های هویت به واسطه ایجاد اشتیاق تحصیلی می‌تواند بر میزان احساس تعلق دانشآموزان اثرگذار باشد؛ در واقع اشتیاق تحصیلی را می‌توان به عنوان یک مکانیسم زیربنایی در رابطه بین سبک‌های هویت و احساس تعلق در نظر گرفت. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به تک جنسیتی بودن گروه نمونه و

¹ Lee, & Huang

² Inouye

³ Graham, & Anderson

⁴ Negru-Subtirica

⁵ Erdem

⁶ Tashtoush

⁷ Young

محدود شدن جامعه پژوهش به دانشآموزان دوره دوم متوسط شهر خرم‌آباد، همچنین روش نمونه‌گیری در دسترس اشاره کرد که با توجه به آنها باید در تعیین نتایج احتیاط نمود. بنابراین، انجام پژوهش بر روی دانشآموزان پسر با دانشآموزان سایر مقاطع و در سطح استانی و کشوری با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی می‌تواند به یک جمع‌بندی کلی درباره روابط متغیرها کمک شایانی نماید. در پژوهش حاضر تنها از این‌بارهای خودگزارشی جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، استفاده شد که ممکن است پاسخ‌ها تا حدی تحت تأثیر سوگیری اجتماعی شرایط شرکت‌کنندگان قرار گرفته باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی در کنار پرسشنامه از روش‌های دیگر سنجس مانند مصاحبه نیز استفاده شود. با توجه به تأثیر معنادار هویت تحصیلی بر اشتیاق تحصیلی و احساس تعلق به مدرسه و اینکه مبنای ریشه‌ی شکل‌گیری هویت فرزندان در خانواده شکل می‌گیرد، برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی به والدین (مخصوصاً در دوران کودک) و نوجوانی فرزندان در جهت هدایت فرزندان برای دستیابی به منزلت‌های هویت تحصیلی و در نتیجه افزایش اشتیاق تحصیلی و احساس تعلق دانشآموزان ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به اینکه پس از خانواده، مدرسه و محیط آموزشی اصلی تربیت مکان در رشد و شکل‌گیری هویت مناسب در فرزندان است، وضع سیاست‌های کلی در وزارت آموزش و پرورش و برگزاری جلسات توجیهی و آموزشی برای معلمان، مدیران و مربیان مدارس در جهت هدایت دانشآموزان به سمت کسب هویت تحصیلی موفق ضروری به نظر می‌رسد. به مختصان، مسئولان و برنامه‌ریزان نظامهای آموزشی چون سازمان آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و ... پیشنهاد می‌شود که راههای کسب هویت موفق در محتواهی کتب درسی مورد توجه قرار گیرد و گنجانده شود.

منابع

- امیدی کرکانی، م.، و عصره، ع. (۱۳۹۶). مدل‌بایی تأثیر سبکهای هویت بر احساس تعلق به مدرسه با میانجیگری خودپنداره تحصیلی در دانشآموزان دختر. *خانواده و پژوهش،* ۱۴(۴)، ۱۲۶-۱۱۹.
<http://qjfr.ir/article-1-454-fa.html>
- بابالسلام، ص.، غضنفری، ا.، و احمدی، ر. (۱۴۰۱). مدل‌بایی اشتیاق تحصیلی بر اساس هویت تحصیلی با میانجی‌گری بهزیستی تحصیلی دانشآموزان. *سلامت روان کودک،* ۳۹(۷)، ۷۷-۶۲.
<http://childmentalhealth.ir/article-1-1284-fa.html>
- باقری، ق.، غضنفری، ا.، و نیکدل، ف. (۱۳۹۸). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فردیکز در دانشآموزان مقطع متوسطه دوم. *روان‌سنجی،* ۲۸(۷).
https://ipsy.roudehen.iau.ir/article_1608.html
- پلرودی هرابت، ا.، و عاشوری، م. (۱۴۰۲). مدل سازی ساختاری هویت تحصیلی براساس سبکهای یادگیری با نقش میانجی پیوند با مدرسه و جهت‌گیری هدف در دانشآموزان مدارس ابتدایی رحیم‌آباد. *پژوهش‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی،* ۱۳(۲۶)، ۲۶-۱۳.
https://jcdepr.chalous.iau.ir/article_702423.html
- ترکزاده ارانی، ز.، جعفری هرنندی، ر.، و بهرامی، س. (۱۴۰۱). مدل ساختاری از روابط بین هویت تحصیلی و عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری راهبردهای یادگیری خودتنظیم و بالوهای انگیزشی در دانشآموزان دختر متوسطه‌ی دوم. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی،* ۲۰(۲۴)، ۲۰۷-۱۸۷.
<https://doi.org/10.30486/jrsp.2021.1877706.2030>
- حجازی، ا.، امانی، ح.، بیانی، مرج. (۱۳۹۰). ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه منزلت‌های هویت تحصیلی در دانشآموزان ایرانی. *روش‌ها و مدل‌های روان‌شناسی،* ۵(۳).
https://jpmm.marvdasht.iau.ir/article_1107.html
- حسین‌آبدی، ج.، و ناستی‌زالی، ن. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بین فردی بر امید به تحصیل و احساس تعلق به مدرسه دانشآموزان. *مطالعات روان‌شناسی تربیتی،* ۱۹(۴۷)، ۵۲-۳۳.
<http://doi.org/10.22111/JEPS.2022.7226>
- جعفری، ز.، و عبدی زرین، س. (۱۴۰۰). رابطه اشتیاق تحصیلی، هویت تحصیلی و پایستگی تحصیلی با سازگای تحصیلی دانشآموزان. *مطالعات روان‌شناسی تربیتی،* ۱۸(۴۴).
<https://doi.org/10.22111/jeps.2022.6672>
- خواجه‌ی، م.، رحیمیان، ن.، خواجه‌ی، ا.، و جوادی‌بور، م. (۱۴۰۱). خوش‌بینی تحصیلی، هویت تحصیلی و سرزندگی تحصیلی به عنوان پیش‌بین‌های بهزیستی مدرسه (علامه‌مندی به مدرسه، خودکارآمدی ادراک شده تحصیلی و رفتارهای مخرب) در دانشآموزان پسر مقطع تosome شهرستان ایند. *توائم‌منسازی کودکان استثنایی،* ۱۳(۴)، ۲۱-۱۱.
<https://doi.org/10.22034/ceciranj.2022.314933.1616>
- داوری، ع.، و رضازاده، آ. (۱۳۹۷). مدل سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS. *تهران: جهاد دانشگاهی.*
- رضایی، ز.، بردبار، م.، زارع زردینی، ف. (۱۴۰۱). رابطه معلم-دانش‌آموز و درگیری تحصیلی نوجوانان: نقش واسطه‌ای احساس تعلق به مدرسه. *رویش روان‌شناسی،* ۱۱(۹)، ۵۶-۴۵.
<http://frooyesh.ir/article-1-3946-fa.html>
- رفعی‌فرد، م.، نیکدل، ف.، و تقوایی‌نبل، ع. (۱۴۰۱). رابطه بین الگوهای ارتباطی خانواده و هیجان‌های تحصیلی با نقش واسطه‌ای هویت تحصیلی. *پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی،* ۱۰(۳)، ۹۱-۱۰۶.
<https://doi.org/10.30473/etl.2023.60330.3585>
- صاحبی کوزه‌کنان، ج.، پناه‌علی، ا.، و حسینی نسب، د. (۱۴۰۰). روابط ساختاری هیجان‌های تحصیلی و مسئولیت‌پذیری با اشتیاق تحصیلی بواسطه مفهوم خویشن در فرزندان ایثارگران. *پژوهش‌های نوین روان‌شناسی،* ۱۶(۶)، ۶۱-۴۶.
<https://doi.org/10.1001.1.27173852.1400.16.62.4.9>

نقش میانجی اشتیاق تحصیلی در رابطه هویت تحصیلی با احساس تعلق به مدرسه دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم
The mediating role of academic enthusiasm in the relationship between the academic identity and the sense of ...

عباسی، م، درگاهی، ش، پیرانی، ذ، و بنیادی، ف. (۱۳۹۴). نقش تعلل ورزی و خود تنظیمی انگیزشی در پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی دانشجویان. *آموزش در علوم پزشکی*, ۱۵، ۱۶۰-۱۶۹.
<http://ijme.mui.ac.ir/article-1-3624-fa.html>

مرآتی، ع، قدماپور، ع، و پس کرمی، ح. (۱۴۰۰). مدل‌یابی پیوند با مدرسه براساس سبکهای هویت و جو خانواده با میانجی گری نقش خودشفقت‌ورزی. *خانواده و پژوهش*, ۱۸، ۶۸-۷۹.
<http://qjfr.ir/article-1-1626-fa.html>

مکیان، ر، و کلاتر کوش، س.م. (۱۳۹۴). هنچاریابی پرشنامه احساس تعلق به مدرسه و ارتباط آن با فرسودگی تحصیلی و انگیزش پیشرفت در میان دانش آموزان شهر تهران.
<https://doi.org/10.22054/jem.2015.1790>

میخک، آ، و مرادی، ا. (۱۴۰۱). بررسی مقایسه‌ای اثربخشی مشاوره تحصیلی مبتنی بر عوامل موفقیت تحصیلی ذهنی و عوامل موفقیت تحصیلی عینی بر انگیزش تحصیلی.
<file:///C/Users/nifam/Downloads/8413606-1.pdf>

یعقوبی، ا، مطهری فر، ف، و حسینی، م. (۱۴۰۱). توسعی مدل مشارکت تحصیلی براساس خودارزشیای مرکزی و سرمایه‌های تحولی با نقش میانجی کمک طلبی تحصیلی.
<https://doi.org/10.22054/jep.2023.67345.3611>

Allen, K.A., Kern, M.L., Rozek, C.S., McInerney, D.M., & Slavich, G.M. (2021). Belonging: A review of conceptual issues, an integrative framework, and directions for future research. *Australian Journal of Psychology*, 73(1), 87-102.
<https://doi.org/10.1080/00049530.2021.1883409>

Allen, K., Kern, M. L., Vella-Brodrick, D., Hattie, J., & Waters, L. (2018). What schools need to know about fostering school belonging: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 30(1), 1-34. <https://doi.org/10.1007/s10648-016-9389-8>

Alonso-Tapia, J., Merino-Tejedor, E., & Huertas, J. A. (2023). Academic engagement: assessment, conditions, and effects—a study in higher education from the perspective of the person-situation interaction. *European Journal of Psychology of Education*, 38(2), 631-655.
<https://doi.org/10.1007/s10212-022-00621-0>

Bagheri Khalili, F., Sepah Mansoor, M., & Ghanbari Panah, A. (2023). Prediction of academic well-being based on school atmosphere and identity, family communication patterns and social-emotional competence of secondary school students. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies*, 4(10), 207-215. <http://jayps.iranmehr.ac.ir/article-1-573-en.html>

Datu, J., & King, R. (2018). Subjective well-being is reciprocally associated with academic engagement: A two-wave longitudinal study. *Journal of School Psychology*, 69, 100-110. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2018.05.007>

Datu, J., Valdez, J., & Yang W. (2021). The academically engaged life of mastery-oriented students: Causal ordering among positive emotions, mastery-approach goals, and academic engagement. *Revista de Psicodidáctica*, 17, 17-26. <https://doi.org/10.1016/j.psicoe.2021.02.001>

Dinçer, S., & Doğanay, A. (2017). The effects of multiple-pedagogical agents on learners' academic success, motivation, and cognitive load. *Computers & Education*, 111, 74-100. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.04.005>

ElZaatari, W., & Maalouf, I. (2022). How the Bronfenbrenner bio-ecological system theory explains the development of students' sense of belonging to school? *SAGE Open*, 12(4), 21582440221134089. <https://doi.org/10.1177/21582440221134089>

Erdem, A. R. (2023). ACADEMIC IDENTITY. *European Journal of Education Studies*, 10(4), 296-308.
<http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v10i4.4788>

Fiorilli, C., De Stasio, S., Di Chiacchio, C., Pepe, A., & Salmela-Aro, K. (2017). School burnout, depressive symptoms and engagement: Their combined effect on student achievement. *International Journal of Educational Research*, 84, 1-12.
<https://doi.org/10.1016/j.ijer.2017.04.001>

Ginn, I. (2021). 'If you don't have anyone in school that's like you, regardless, you won't feel like you belong there'; What It Means to Belong for Secondary-aged Pupils from Ethnic Minority Backgrounds, an Emancipatory Study (Doctoral dissertation, University of Essex & Tavistock and Portman NHS Foundation Trust). <https://repository.essex.ac.uk/30972/>

Gold, JD. (2022). Higher Education Academic Identity Formation and Educator Implications. *KOTESOL Proceedings*, 61(4), 61-78.
https://koreatesol.org/sites/default/files/pdf_publications/KOTESOL_Proceedings.2021.pdf#page=71

Hakimi, S., & Talepasand, S. (2018). The structural relations of self-efficacy and social support with subjective wellbeing in medical students: Mediator role of emotional exhaustion and academic engagement. *The Journal of Medical Education and Development*, 13(1), 42-57.
<http://imed.ssu.ac.ir/article-1-854-en.html>

Inouye, K., & McAlpine, L. (2019). Developing academic identity: A review of the literature on doctoral writing and feedback. *International Journal of Doctoral Studies*, 14, 1-31. <https://doi.org/10.28945/4168>

Jiang, S., & Dong L. (2020). The effects of teacher discrimination on depression among migrant adolescents: Mediated by school engagement and moderated by poverty status. *Journal of Affective Disorders*, 275, 260-267. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.07.029>

Jung, Y., & Ryu, J. (2023). Associations between obesity and academic enthusiasm and social emotional competence: Moderating effects of gender and sleep quality. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 33(2), 276-295.
<https://doi.org/10.1080/10911359.2022.2052224>

Karababa, A. (2020). The reciprocal relationships between school engagement and self-esteem among Turkish early adolescents: a three-wave cross-lagged model. *Children and Youth Services Review*, 116, 105114. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105114>

Korpershoek, H., Canrinus, E. T., Fokkens-Bruinsma, M., & de Boer, H. (2020). The relationships between school belonging and students' motivational, social-emotional, behavioural, and academic outcomes in secondary education: A meta-analytic review. *Research Papers in Education*, 35(6), 641-680. <https://doi.org/10.1080/02671522.2019.1615116>

Lee, C., & Huang, J. (2021). The relations between students' sense of school belonging, perceptions of school kindness and character strength of kindness. *Journal of School Psychology*, 84, 95-108. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2020.12.001>

- Longaretti, L. (2020). Perceptions and experiences of belonging during the transition from primary to secondary school. *Australian Journal of Teacher Education*, 45(1), 31–46. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit.190633947569096>
- Negru-Subirica, O., Damian, L. E., Pop, E. I., & Crocetti, E. (2023). The complex story of educational identity in adolescence: Longitudinal relations with academic achievement and perfectionism. *Journal of Personality*, 91(2), 299-313. <https://doi.org/10.1111/jopy.12720>
- Ma, Y., & Bennett, D. (2021). The relationship between higher education students' perceived employability, academic engagement and stress among students in China. *Education & Training*, 63(5), 744-762. <https://doi.org/10.1108/ET-07-2020-0219>
- Motti-Stefanidi, F. & Masten, A. S. (2013). School success and school engagement of immigrant youth and adolescents. A risk and resilience developmental perspective. *European Psychologist*, 18(2), 126-135. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000139>
- Paloş, R., Maricuțoiu, L. P., & Costea, I. (2019). Relations between academic performance, student engagement and student burnout: a cross-lagged analysis of a two-wave study. *Studies in Educational Evaluation*, 60, 199-204. <https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2019.01.005>
- Phan, A. (2023). The Academic Identity Development of International Doctoral Students: An Exploration from a Sociocultural Perspective. *Journal of International Students*, 13(4), 1-21. <https://doi.org/10.32674/jis.v13i4.5120>
- Sekoto, L., & Hlayisi, G. (2023). Identity construction among deaf adolescents and young adults: A literature review. *African Journal of Disability*, 12, 1-7. <https://doi.org/10.4102/ajod.v12i0.1168>
- Tashrouch, M. A., AlAli, R., Wardat, Y., Alshraifin, N., & Toubat, H. (2023). The Impact of Information and Communication Technologies (ICT)-Based Education on the Mathematics Academic Enthusiasm. *Journal of Educational and Social Research*, 13(3), 284. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
- Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2013). Development of school engagement in association with academic success and well-being in varying social contexts. *European psychologist*, 18(2), 136-141. <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000143>
- Valido, A., Ingram, K., Espelage, D. L., Torgal, C., Merrin, G. J., & Davis, J. (2021). Intra-familial violence and peer aggression among early adolescents: Moderating role of school sense of belonging. *Journal of family violence*, 36(1), 87-98. <https://doi.org/10.1007/s10896-020-00142-8>
- Was, C. A., Al-Harthy, I., Stack-Oden, M., & Isaacson, R. M. (2009). Academic identity status and the relationship to achievement goal orientation. *Electronic Journal of Research in Education Psychology*, 7(18), 627-652. <https://doi.org/10.25115/ejrep.v7i18.1363>
- Won, S., Hensley, L. C., & Wolters, C. A. (2021). Brief research report: Sense of belonging and academic help-seeking as self-regulated learning. *The Journal of Experimental Education*, 89(1), 112-124. <https://doi.org/10.1080/00220973.2019.1703095>
- Won, S., Wolters, C. A., & Mueller, S. A. (2018). Sense of belonging and self-regulated learning: Testing achievement goals as mediators. *The Journal of Experimental Education*, 86(3), 402-418. <https://doi.org/10.1080/00220973.2016.1277337>
- Yang, M.Y., Chen, Z., Rhodes, J.L.F., & Orooji, M. (2018). A longitudinal study on risk factors of grade retention among elementary school students using a multilevel analysis: Focusing on material hardship and lack of school engagement. *Children and Youth Services Review*, 88, 25-32. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.02.043>
- Yelland, N., Bartholomaeus, C., Muspratt, S., Chan, A. K. W., Leung, V. W. M., Soo, L. M. J., & Lim, K. M. (2024). Belonging, student identity and school activity preferences: Views from Year 4 in the global cities of Hong Kong, Singapore and Melbourne. *Policy Futures in Education*, 22(1), 146-167. <https://doi.org/10.1177/14782103221136380>
- Young, C. D. (2023). Seeking Common Ground: The Impacts of Racial Affinity Groups and Varsity Athletics on Sense of Belonging, Social Capital, and Identity Development in Independent Schools (Doctoral dissertation, Boston University). <https://www.proquest.com/openview/2cece68a1b719917cd819626ddcd1777/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>
- Zhang, Y., & Qin, P. (2023). Comprehensive review: Understanding adolescent identity. *Studies in Psychological Science*, 1(2), 17-31. <https://www.pioneerpublisher.com/SPS/article/view/410>

